

Oblici društvenog kazališta i njegova edukativna funkcija

ELPIS – Umjetnički izraz, izvedba i društvena inovacija: uloga odgojitelja za dostupnost umjetnosti

2022-1-IT02-KA220-ADU-000086370

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih

Kazalo

Uvod	2
1. Društveno kazalište - Opći koncept i povijesni kontekst	4
1.1. Mjesta društvenog kazališta.....	8
2. Kazalište i obrazovanje	12
2.1 Iskustveno učenje	13
2.2 Razvoj kritičkog razmišljanja i kreativnosti.....	15
2.3 Povećano samopouzdanje i samosvijest	17
2.4 Povećana empatija i emocionalna inteligencija.....	19
2.5 Promicanje suradnje i timskog rada	22
3. Što fali u školskim programima?.....	25
Zaključak	27
Bibliografija	29

Uvod

U ovoj kratkoj, ali promišljenoj raspravi o kazalištu, usredotočit ćemo se na analizu njegove uloge u društvenim kontekstima, s posebnim naglaskom na obrazovanje.

Kazalište ide puno dalje od same zabave, budući da može djelovati kao katalizator društvenih promjena, političke svijesti i aktivnog građanstva. Kroz izvedbe, emocionalno i intelektualno uključuje publiku, potičući misli, dijalog i djelovanje. Koncept društvenog kazališta kombinira umjetnost s društvenim i političkim angažmanom, aktivno uključujući publiku u ključna pitanja. Ovaj pristup izaziva tradicionalnu podjelu između glumca i gledatelja, potičući aktivno sudjelovanje i uranjanje u kazališni proces.

Razumijevanje povijesnog konteksta društvenog kazališta ključno je za shvaćanje njegove važnosti. Nastalo iz politički angažiranih kazališnih pokreta 20. stoljeća, poput apsurdnog kazališta i kazališta potlačenih, društveno kazalište postalo je alat za suočavanje s društvenim nepravdama, političkim nejednakostima i kršenjima ljudskih prava.

Jedan od najmoćnijih aspekata društvenog kazališta je njegov edukativni utjecaj. Aktivnim uključivanjem publike potiče iskustveno učenje, izlažući ljude različitim perspektivama i društvenim izazovima. Ovo uronjeno iskustvo potiče kritičko razmišljanje, empatiju i društvenu svijest, potičući aktivno sudjelovanje u društvenim promjenama. Emocionalna veza između publike i kazališne izvedbe često stvara osjećaj hitnosti i želju za stvaranjem promjene. Također doprinosi razvoju građanskih vještina, poboljšavajući učinkovitu komunikaciju, suradnju, rješavanje sukoba i razumijevanje demokratskih procesa.

Zaključno, društveno kazalište ima potencijal oblikovati i transformirati društvo, potičući kritičko razmišljanje, poticanje javnog dijaloga, motiviranje političkih akcija i razvijanje

građanskih vještina. Sljedeća poglavlja detaljnije će istražiti društveno kazalište, analizirajući njegove koncepte, povijesni kontekst i edukativni utjecaj. S obzirom na opseg ove rasprave, ne možemo pokriti svaki aspekt u ovom djelu, ali možemo početi s dubljim razumijevanjem povijesnog konteksta društvenog kazališta.

1. Društveno kazalište - Opći koncept i povijesni kontekst

Postoje različita tumačenja onoga što društveno kazalište zaista jest i u kojem kontekstu se razvilo. Općenito, društveno kazalište može se definirati kao oblik kazališta koji obuhvaća različite pristupe kazalištu te aktivno uključuje publiku u društvene probleme. Za razliku od tradicionalnog kazališta, koje se može smatrati pasivnim, društveno kazalište ima cilj srušiti barijere, potičući aktivno sudjelovanje publike u kazališnom procesu i potičući razmišljanje. To je kazalište temeljeno na tijelu i odnosima, ali nije čisto terapijsko niti isključivo usmjereno na estetiku i umjetnost. To je manje egocentrično kazalište, spremno postati alat za društvenu akciju putem radionica, rasprava i izvedbi s ciljem iscjeljenja i poboljšanja kvalitete društvenih interakcija. Helen Nicholson, u svojoj knjizi "Applied Drama: The Gift of Theatre", nudi zanimljivu definiciju opisujući ga kao umjetnost koja se manifestira u nekonvencionalnim kontekstima, izražava se u zajednici, u debatama i političkim akcijama, te pronalazi svoje mjesto u obrazovanju i učenju. Ovaj pogled također ima korijene u knjizi Roberta J. Landyja i Davida Montgomeryja, "Theatre for Change: Education, Social Action, and Therapy", gdje se predstavlja definicija Centra za primijenjeno kazališno istraživanje Sveučilišta u Manchesteru:

Društveno kazalište obuhvaća praksu kazališta i drame u netradicionalnim kontekstima, a razlikuje se po aktivnom uključivanju u područja društvene i kulturne politike, uključujući javno zdravstvo, obrazovanje, pravosudni sustav te interpretaciju i razvoj povijesne baštine.¹

Definiranje pojedinog događaja ili određenog datuma kada je društveno kazalište nastalo izazovno je; međutim, možemo utvrditi da je počelo konkretno dobivati oblik početkom 1990-ih. Iako je datum njegovog nastanka relativno nedavan, društveno kazalište ima duboke korijene u

¹ Landy, Robert J., Montgomery, David T., *Theatre for Change, Education, Social Action and Therapy*, New York, Palgrave Macmillan, 2012, str. 131.

povijesti, tragajući unatrag do politički angažiranih kazališnih pokreta 20. stoljeća. Razvijalo se paralelno s političkim revolucijama i društvenim pokretima. Avangardni kazališni umjetnici i dramatičari poput Konstantina Stanislavskog, Bertolta Brechta, Vsevoloda Mejerhol'da i Samuela Becketta, da navedemo samo nekoliko, tražili su prekid s tradicionalnim kazališnim konvencijama, eksperimentirali s novim oblicima izraza i donosili veći realizam i kritičko razmišljanje u svoje izvedbe. Ovaj val političkih revolucija i društvenih pokreta dodatno je potaknuo rast društvenog kazališta.

Na primjer, ruski redatelj i praktičar kazališta Konstantin Stanislavski uveo je koncept "metode glume" s ciljem donošenja povećanog osjećaja realizma i emocionalne autentičnosti u izvedbama. Pod vodstvom Bertolta Brechta u Njemačkoj, političko kazalište dobilo je nove dimenzije, uključujući elemente epskog kazališta i poticanje kritičkog razmišljanja među publikom. Jedan od najutjecajnijih kazališnih pokreta u kontekstu društvenog kazališta bilo je Kazalište apsurdna, koje se pojavilo sredinom 20. stoljeća i predstavljali su ga dramski pisci poput Samuela Becketta, Eugènea Ionesca, Harolda Pintera i Jean Geneta. Indirektno je kritiziralo ljudsku sudbinu u suvremenom društvu koristeći apsurdne, nelogične i nadrealne scenarije kako bi izazvalo tradicionalna shvaćanja stvarnosti i istraživalo teme otuđenja i egzistencijalizma. Iako nisu izravno političke, ove predstave su indirektno kritizirale ljudsku sudbinu i apsurdnost postojanja u modernom svijetu.²

U 1960-ima i 1970-ima, ključan pokret nastao je u svijetu društvenog kazališta, zahvaljujući Kazalištu potlačenih koje je osmislio brazilski redatelj i aktivist Augusto Boal. Boalova vizija imala je za cilj osnažiti marginalizirane zajednice direktnim uključivanjem u stvaranje kazališta. Značajan primjer ove strategije je "forumsko kazalište", gdje gledatelj postaje "gleda-djelatnik", interagirajući s izvedbom kako bi promijenio ishod priče i generirao alternativna rješenja za prikazane društvene i političke probleme. Boalove tehnike imale su za cilj osnažiti ove marginalizirane zajednice, potičući ih na kolektivno djelovanje. Njegov rad imao je dubok utjecaj na praksu društvenog kazališta diljem svijeta.

² Schino, Mirella, *La nascita della regia teatrale*, Rim-Bari, Laterza, 2003, str. 56.-98.

Tijekom tog razdoblja, društveno kazalište doživjelo je značajan procvat pod utjecajem pokreta za građanska prava, ženskih prava i radničkih pokreta. Ti su pokreti bili obilježeni traženjem identiteta i odstupanjem od dominantnog organizacijskog sustava i kazališne tradicije. Sam koncept izvedbe proširio se, pomaknuvši estetiku kazališta u područja društvenog, kulturnog i političkog. Pojavile su se posvećene kazališne skupine poput Living Theatre Juliana Becka i Judith Malina, poznate po svojim izvedbama usmjerenim prema društvenim i političkim promjenama. Redatelj Jerzy Grotowski potpuno je napustio granice tradicionalnog kazališta, odvevši svoje glumce u šumu Brzezinke u Poljskoj kako bi stvorio alternativne kazališne oblike. Ostale kazališne skupine poput Open Theatre i Bread and Puppet Theatre, zajedno s redateljima poput Petera Brooka i Eugenia Barbe, dekonstruirale su klasične dramske konvencije vezane uz oblik, prostor i tekst, nudeći kritički pogled na politiku i kulturu. Ovi umjetnici su se upustili izvan "centra" kazališne institucije, istražujući nova područja, oslobađajući se tradicionalnog kazališta u potrazi za izražajnom autentičnošću, izravnom komunikacijom i alternativnim scenskim jezicima.³

Odlučujući trenutak za rođenje društvenog kazališta dogodio se tijekom 1990-ih kada su različita iskustva obilježila ulazak pojedinaca koji su se suočavali s različitim oblicima teškoća na scenu istraživanja kazališta. Ovdje nije riječ samo o terapijskoj laboratorijskoj praksi, već se stavljaju ljudi i njihova raznolikost u središte pozornice. Neprofesionalni glumci, odnosno pojedinci koji nisu bili dio profesionalne kazališne scene i u mnogim su slučajevima bili isključeni ili marginalizirani iz društvenog sudjelovanja, pomaknuli su se s pozicije predmeta istraživanja na aktivne sudionike u kazalištu koje ih, umjesto da ih projicira na druge, uključuje u scenu. Ovdje je naglasak bio na autentičnosti i nedostatku profesionalnih umjetničkih prijevara i nadogradnji. Glumci i neprofesionalni glumci koegzistirali su u tzv. proširenim i integriranim kompanijama. Kazalište se više nije ograničavalo na ulazak u prostore isključenja ili približavanje životima drugih; umjesto toga, unosilo je život na scenu prihvaćajući različitosti i uključujući ih.⁴ Jedan od najemblematičnijih

³ De Marinis, Marco, *Il Nuovo Teatro 1947-1970*, Milan, Bompiani, 1987, str. 88 - 114.

⁴ Fiaschini, Fabrizio, *Per-formare il sociale. Tomo I: Controcampi. Estetiche e pratiche della performance negli spazi del sociale*, Rim, Bulzoni, 2022, str. 65 - 82.

primjera ovog novog tipa kazališta je "Compagnia della Fortezza", koja je nastala kao projekt Kazališne radionice unutar zatvora Volterra u kolovozu 1988. pod nadzorom Carte Blanche i pod vodstvom Armanda Punza. Compagnia della Fortezza proizvela je trideset i osam izvedbi tijekom više od trideset godina djelovanja, osvojivši prestižne nagrade na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Održali su turneje zahvaljujući mogućnosti napuštanja zatvora uz radne dozvole, te su se približili ostvarenju Teatra Stabile (stalne kazališne skupine) unutar zatvora. Skupina je ubrzo počela izvoditi predstave izvan zatvorskih zidova, a tijekom godina redovito je bila pozvana i ugostila u različitim važnim talijanskim kazalištima i festivalima. Godine 2003. odlučeno je priznati kazališnu aktivnost unutar zatvora kao oblik zaposlenja, omogućavajući glumcima skupine da idu na turneje prema članku 21. Kaznenog zakona, koji omogućuje zatvorenicima sudjelovanje u radnim aktivnostima izvan zatvora.⁵

U posljednjim desetljećima, društveno kazalište sve više postaje prepoznato kao legitimna i snažna umjetnička forma. Tijekom 2000-ih svjedočili smo profesionalizaciji i integriranom uključivanju neprofesionalnih glumaca kao redovitih sudionika. Kazalište je postalo stvarna prilika za izražavanje, usvajanje tehnika i profesionalizam, odgovarajući cjelovitom obrazovnom procesu za osobe u nepovoljnom položaju. Dok su reformatori u prošlosti vjerovali da mogu izvući tajne iskrenosti i vjerodostojnosti od neprofesionalnih glumaca, crpeći iz njihovih svakodnevnih gesta života i rada kako bi vodili profesionalne glumce u potrazi za autentičnošću, te ako istraživanje drugog, u kulturama i teritorijima bez kazališta, potaknuto 1970-ih traženjem posebnosti i odstupanjem od prevladavajućeg organizacijskog sustava i kazališnog razmišljanja, počevši od 1990-ih, ulazak neprofesionalnih glumaca u područje kazališnog istraživanja više nije rezultat prekida, već čin obnove. Kazalište ne premašuje svoje granice; umjesto toga, proširuje ih kako bi obuhvatilo širu ljudskost i neočekivane, autentičnije i stvarne dimenzije bivanja glumcem.

⁵ Mrežna stranica Compagnie della Fortezza. <http://www.compagniadellafortezza.org/new/storia/cera-una-volta/> (3. kolovoza 2023).

1.1. Mjesta društvenog kazališta

Društveno kazalište odvija se na različitim mjestima, uključujući zatvore, izbjegličke logore, bolnice, škole, sirotišta i domove za starije osobe. Sudionici uključuju lokalne stanovnike, osobe s invaliditetom, mlade zatvorenike i mnoge druge skupine, često iz ugroženih i marginaliziranih zajednica. Također može uključivati pojedince koji su izgubili svoju povezanost s osjećajem zajednice, one koji su unutarnje i vanjski raseljeni te beskućnike. Društveno kazalište često se odvija na lokacijama i u situacijama koje nisu tipična kazališna okruženja, pretvarajući "neprofesionalne glumce" u izvođače. Međutim, društveno kazalište nije, ili barem ne bi trebalo biti, ograničeno na puko unošenje performativnih praksi u "nekazališne" prostore, kao da se radi o susretu dvaju različitih i nesvršishodnih skupova: kazališta i socijalnog rada. Umjesto toga, trebali bismo ga shvatiti kao dinamičnu interakciju oba pristupa, interakciju koja može promijeniti oba područja. Trebamo izazvati ideju da je društveno kazalište jednostavno donošenje kazališta na mjesta gdje ga nema ili gdje je kazalište narušeno ili uništeno. Umjesto toga, trebalo bi se razumjeti kao kompleksan proces interdisciplinarnog izvođenja. Trebalo bi ga promatrati kao proces uključivanja, ne samo kao donošenje kazališta ljudima i mjestima bez kazališta. Umjesto toga, to treba biti stvaranje kazališta zajedno sa, od strane i za utišane, marginalizirane i potlačene zajednice.

Evo razrade mjesta i oblika koje društveno kazalište može zauzeti, kako ju je oblikovao američki teoretičar i redatelj kazališta Richard Schechner 1993. godine⁶:

1. U politici: Ujedinjeni narodi i različite nevladine organizacije koriste društveno kazalište u mnogim kriznim i postkriznim situacijama, uključujući uz napore hitne pomoći, izgradnju

⁶ Schininà, Guglielmo, *Here We Are - Social Theatre and Some Open Questions about Its Developments*, u "Drama Review", jesen 2004., The MIT Press, str. 26 is.

kapaciteta zajednice i demokratizaciju. Mnoge formalne i neformalne skupine iz manjinskih zajednica uspjele su dignuti svoj glas, biti čute, te politički sudjelovati putem moći kazališta.

2. U medicini: radionice u kazalištu, glazbi i likovnim umjetnostima održavaju se u psihijatrijskoj skrbi, bolnicama i zdravstvenim ustanovama.
3. U svakodnevnim društvenim interakcijama: radionice društvenog kazališta trenutno se provode u školama, institucijama i zdravstvu. Postoje mnoge izvedbene intervencije u izazovnim okruženjima poput ratnih zona, izbjegličkih naselja, izbjegličkih logora i periferija gradova.
4. U obrazovanju: sve više sveučilišta i škola socijalnog rada nude specifičnu obuku i specijalizaciju u društvenom kazalištu. Društveno kazalište je predmet proučavan u mnogim odjelima i školama za kazalište. Općenito, kazalište se koristi kao metodologija za obrazovanje ljudi u širokom rasponu predmeta.

U sažetku, možemo identificirati četiri karakteristike društvenog kazališta koje ga razlikuju od drugih oblika kazališta, poput komercijalnog ili avangardnog kazališta:

1. Cilj društvenog kazališta nije prvenstveno estetski rezultati, već proces izgradnje odnosa putem kreativne komunikacije. Estetski rezultati mogu biti sredstvo, ali nisu primarni cilj.
2. Društveno kazalište nije integrirano u socijalno-ekonomsku strukturu tradicionalnog i komercijalnog kazališta.
3. Društveno kazalište vidi kazalište kao aktivnost koja može uključiti svakoga i nije privilegirana aktivnost za talentirane pojedince koji razvijaju svoje vještine unutar okvira tradicionalnog kazališta.
4. Konačno, krajnji cilj društvenog kazališta je osnaživanje različitosti i stvaranje solidarnosti, a ne pročišćavanje i "normalizacija" istih.

Tijekom terenskog istraživanja, došao sam do zaključka da vrijednost kazališta ne leži u sposobnosti da istakne ono što povezuje ljude, već u njegovom potencijalu da istakne njihove

razlike i stvori mostove između njih. Vjerujem da kazalište treba djelovati na rubovima i granicama, a ne u središtu onoga što se definira kao "čovječanstvo".⁷

Kazališne družine, umjetnici i aktivisti i dalje održavaju društveno kazalište kao snažnu platformu za suočavanje i raspravu o različitim pitanjima poput siromaštva, nejednakosti, diskriminacije prema spolu, pravima migranata i brojnim drugim društvenim izazovima. Tijekom desetljeća, društveno kazalište poslužilo je kao sredstvo za elokventno osuđivanje društvenih nejednakosti, političkih nepravdi i kršenja ljudskih prava.

U sažetku, društveno kazalište predstavlja vitalnu i angažirajuću umjetničku formu koja se fokusira na aktivno uključivanje publike u društvene i političke dinamike. S dubokim povijesnim korijenima i neprekidnim evoluiranjem, društveno kazalište nikada ne prestaje izazivati tradicionalne kazališne norme i stoji kao snažan glas i instrument promjene za najranjivije segmente društva. Povijest društvenog kazališta ukorijenjena je u njegovim ranim počecima, ali njegova moderna forma evoluirala je kao odgovor na povijesne i društvene promjene. Od njegova nastanka uz političke revolucije i avangardne eksperimente do usvajanja politike identiteta, globalnog aktivizma i interseksionalnosti, društveno kazalište neprestano se prilagođava kako bi adresiralo hitna društvena pitanja i poticalo kolektivno djelovanje. U doba neprestanih društvenih promjena, društveno kazalište ostaje relevantno kao bitan alat za izazivanje normi, podizanje svijesti i promicanje empatije i razumijevanja među raznolikim zajednicama. S pomoću tehnologije i fenomena globalizacije, društveno kazalište proširilo je svoj doseg i utjecaj, utvrđujući se kao snažno sredstvo za poticanje društvenih promjena i doprinos izgradnji inkluzivnijeg i pravednijeg svijeta.

Kazalište uvijek ima društvenu funkciju, bilo da je njezina očita svrha vjerska, umjetnička, obrazovna ili čisto komercijalna. Njegova društvena funkcija je okupljanje ljudi u zajedničkom iskustvu. Publika je jednako dio kazališta kao i drama, glumci, pjevači, glazbenici, plesači te mjesto na kojem se okupljaju i dijele izvedbu. Kazalište i društvo čvrsto

⁷ *Ibidem*, str. 17.

su isprepleteni. [...] Ako želimo ostvariti svoj život, prisiljeni smo biti društvena bića, kao i pojedinci. Moramo se roditi dva puta: prvo kao pojedinci, a zatim kao odgovorni članovi društva.⁸

⁸ *Ibidem*, str. 20.

2. Kazalište i obrazovanje

U području obrazovanja, gdje potraga za znanjem i holistički razvoj studenata igraju temeljnu ulogu, kazalište je steklo značajno priznanje kao neprocjenjivo pedagoško sredstvo. Kazalište, sa svojom jedinstvenom kombinacijom kreativnosti, izražavanja i suradnje, pruža niz prednosti koje nadmašuju tradicionalne okvire udžbenika i frontalnih predavanja. Ovo poglavlje ima za cilj duboko istražiti važnost integracije kazališta u obrazovne kontekste i istražiti kako može doprinijeti intelektualnom, emocionalnom i društvenom rastu studenata.

Više od dvadeset godina nakon uvođenja kazališta u društvenu sferu, ono je dobilo dvostruko priznanje: kao obrazovno sredstvo i kao trajna umjetnička praksa. Jasno je pokazano da je vrijednost umjetničkih rezultata usko povezana s povećanim samopouzdanjem, poboljšanim blagostanjem, samosviješću i svjesnošću o sposobnostima društvenih aktera. To implicira da se umjetnički cilj, iako prioritetan, nikada ne bi smio sukobljavati s bogatim pedagoškim i terapijskim potencijalom kazališta.

Društveno kazalište nije samo oblik zabave ili protesta; također služi kao snažno obrazovno sredstvo. Kroz aktivno uključivanje publike i prikazivanje društvenih problema, društveno kazalište može utjecati na kritičko razmišljanje, poticati empatiju i promicati društvenu svijest.

U ovom poglavlju ćemo istražiti obrazovnu moć društvenog kazališta i njegov utjecaj na individualni razvoj. Odlučili smo kategorizirati prednosti kazališta u različite sekcije, uključujući:

1. Iskustveno učenje,
2. Razvoj kritičkog razmišljanja i kreativnosti,
3. Povećano samopouzdanje i samosvijest,
4. Povećana empatija i emocionalna inteligencija,

5. Promicanje suradnje i timskog rada.

Svaka od ovih sekcija istaknut će kako društveno kazalište može značajno doprinijeti obrazovanju i rastu pojedinaca u različitim aspektima njihovih života.

Kazalište je suštinski pedagoško jer uključuje sve aspekte ljudskog djelovanja: mentalno, fizičko, emocionalno i ponašajno. Ne može biti drugačije i nikada ne bi trebalo biti drugačije. To je u njegovoj osnovnoj prirodi... Kazališna radnja doista utječe na pojedinca, na njegovo ljudsko stanje, na njegovu svijest; rijetko ostaje bez posljedica, ostavljajući osobu onakvom kakva je bila prije nego što ju je iskusila, disala ju i živjela.⁹

2.1 Iskustveno učenje

Iskustveno učenje ima središnju ulogu u društvenom kazalištu, ističući se kao izuzetno angažirajući i dubok oblik obrazovanja. Kazališno iskustvo uključuje svaki aspekt ljudskog djelovanja, uključujući tijelo, um, emocije i ponašanje. Kako tvrdi Enrico Castellani, redatelj i osnivač Babilonia Teatria, iskustvo je savršeni učitelj koji prožima i mijenja one koji ga doživljavaju:

Kazališno iskustvo uključuje potpuno angažiranje svih aspekata ljudskog djelovanja: fizičkog, psihološkog, kognitivno-jezičnog, ponašajnog i emocionalnog. Iz tog razloga, ono je suštinski pedagoško i potencijalno transformacijsko, terapijsko i evolucijsko. Iskustvo je jedini pravi učitelj, savršeni učitelj, koji dolazi, prolazi kroz nas i mijenja nas.¹⁰

⁹ Bordignon, Pierangelo, Burbello, Gloria, Masotti, Stefano, Presotto, Carlo (a cura di), *Paradiso: diario di una ricerca teatrale e umana in Babilonia teatri*, Padova, Libreriauniversitaria.it, 2019, p. 79.

¹⁰ *Ibidem*, str. 100.

U ovom poglavlju istražiti ćemo važnost iskustvenog učenja u kontekstu društvenog kazališta. U društvenom kazalištu, publika je pozvana aktivno sudjelovati u iskustvu. To može uzeti različite oblike angažmana, poput izravnog sudjelovanja u izvedbama, diskusija nakon predstave, ili čak stvaranja kazališnih produkcija od strane same zajednice. Ovaj pristup poznat je kao "iskustveno učenje".

Iskustveno učenje u društvenom kazalištu omogućuje ljudima da izravno urone u društvene probleme koji se obrađuju u izvedbi. Emocionalnim identificiranjem s likovima ili situacijama prikazanim na sceni, publika je izložena različitim perspektivama i društvenim izazovima. Ovaj izravan angažman može generirati dubok emocionalni utjecaj, potičući gledatelje da razmisle o vlastitim mišljenjima i postupcima u vezi s tim pitanjima. Društveno kazalište teži promjeni, koja može varirati od jednostavne promjene raspoloženja potaknute angažirajućom komedijom do duboke transformacije razmišljanja nadahnutog duboko promišljenom dramom. Ovaj cilj savršeno se uklapa u obrazovnu misiju škola, pružajući jedinstvenu priliku društvenom kazalištu da doprinese školskim programima.

Dinamična platforma kazališta potiče aktivno sudjelovanje i iskustveno učenje. Studenti, preuzimajući uloge likova, sudjeluju u empatičnom istraživanju, analizirajući motivacije, emocije i dileme iz različitih perspektiva. Ovaj iskustveni angažman potiče dublje razumijevanje i kritičko razmišljanje, omogućavajući studentima da bolje shvate kompleksne koncepte u književnosti, povijesti i društvenim znanostima s većim uvidom. Kroz fizičko utjelovljenje povijesnih ličnosti, književnih likova ili znanstvenih načela, studenti ne samo da uče, već i stvaraju značajne veze s gradivom. Učionica postaje dinamično područje gdje studenti mogu aktivno sudjelovati s znanjem i idejama.

Iskustveno učenje u kazalištu potiče znatiželju i potiče stvaranje veza između inače naizgled odvojenih tema. Na primjer, nastava znanosti o Sunčevom sustavu može postati interaktivno iskustvo u kojem studenti postaju nebeska tijela, demonstrirajući orbite i gravitacijske sile. Ovaj pristup omogućava studentima da steknu opipljivo razumijevanje apstraktnih

znanstvenih principa. Društveno kazalište prilagođava se različitim stilovima učenja, uključujući vizualne, auditivne i kinestetičke učenike. Studenti koji imaju poteškoće u izražavanju pisanjem nalaze priliku poboljšati svoje komunikacijske i odnose vještine kroz dramsku reprezentaciju. Nadalje, iskustveno sudjelovanje potiče interdisciplinarno učenje povezivanjem pojmova koji se mogu činiti udaljenima.

U zaključku, društveno kazalište, kroz iskustveno učenje, transformira učionice u prostore istraživanja i otkrića. Angažiranjem studenata na više razina - fizički, emocionalno i intelektualno - kazalište pruža put prema dubljem razumijevanju i osobnom rastu. Kroz igranje uloga, dramatičnu reprezentaciju i empatično istraživanje, studenti ne samo da uče, već i doživljavaju znanje na opipljiv i angažiran način.

2.2 Razvoj kritičkog razmišljanja i kreativnosti

Kazalište je umjetnički prostor koji cvjeta kreativnošću i neovisnim razmišljanjem. Kroz aktivnosti poput improvizacije i pisanja scenarija, studentima se zadaje stvaranje priča, likova i dijaloga iz temelja. To potiče njihovu maštu i jača njihovu sposobnost suočavanja s problemima inovativnim rješenjima.

Unutar obrazovnog okvira, njegovanje kreativnosti i vještina rješavanja problema od vitalnog je značaja kako bi se pripremili studenti da uspiju u uvijek promjenjivom svijetu. Kazalište, kao dinamično sredstvo koje zahtijeva kreativnost i brzo razmišljanje, igra ključnu ulogu u poticanju tih važnih vještina.

Kazalište je, u suštini, umjetnost stvaranja. Od koncipiranja likova do izgradnje priča, od dizajniranja setova do koreografiranja pokreta, svaki aspekt zahtijeva visok stupanj kreativnosti. Studenti uključeni u kazalište potiču se da slobodno istražuju vlastitu maštu, generirajući nove ideje i rješenja.

Kroz improvizacijske vježbe uče vjerovati svojim instinktima, prilagoditi se neočekivanim situacijama i kreativno razmišljati pod pritiskom. Uključivanje u kazališne aktivnosti poput pisanja scenarija i igranja uloga izaziva studente da stvore nešto potpuno novo iz temelja. Ovaj proces potiče njihovu sposobnost pristupanja problemima s inovacijama. Kao što dramatičar konstruira radnju, studenti uče konstruirati koherentna i inovativna rješenja izazova s kojima se suočavaju, kako u svom školovanju tako i u svakodnevnom životu.

Kazalište je prostor gdje se nesigurnost prihvaća, a spontanost slavi. Glumci se moraju prilagoditi neočekivanim situacijama, poput zaboravljenih replika ili iznenadnih kvarova na sceni. Ovi nepredvidljivi trenuci odražavaju stvarne scenarije u kojima je rješavanje problema ključno. Kroz ova iskustva, studenti razvijaju otpornost da se suoče s neočekivanim i kreativnost za pronalaženje brzih rješenja.

Suradnički kazališni projekti zahtijevaju sinergiju između kreativnosti i rješavanja problema. Dizajniranje setova, kostima i rasvjete, primjerice, zahtijeva inovativno razmišljanje kako bi se ostvarila vizija redatelja uz prevladavanje praktičnih ograničenja. Studenti uče usklađivati umjetnost s logistikom, vještinu koja se dobro prenosi na područja izvan kazališta.

Osim toga, kazalište potiče prihvaćanje nejasnoća i istraživanje različitih perspektiva. Prilikom analize likova, studenti istražuju motivacije, emocije i postupke koji možda ne odražavaju njihova osobna iskustva. Ova praksa stavljanja u tuđe cipele potiče otvoren um, omogućavajući studentima pristup izazovima iz različitih kutova i smišljanje globalnih rješenja.

Važnost kazališta u poticanju kreativnosti i rješavanju problema proteže se daleko izvan pozornice. Oblikuje mentalitet studenata, potičući ih da pristupe učenju s radoznalošću i otvorenim umom. Vještine koje se stječu kroz kazalište prenosive su na mnoga područja koja zahtijevaju kreativno razmišljanje, poput književnosti, znanosti i umjetnosti.

U kontekstu obrazovanja, poticanje kreativnosti i vještina kritičkog razmišljanja bitno je kako bi se studenti pripremili za uspjeh u uvijek promjenjivom svijetu. Kazalište je moćno sredstvo za

promicanje odgovornog i političkog građanstva, kreativnosti i kritičkog razmišljanja kao alternative homogenizaciji, dogmatizmu i dominantnoj kulturi. Hrabreći se suočiti s uniformnim i globaliziranim razmišljanjem, kazalište njeguje kritičko razmišljanje, raznolikost, suradnju i originalnost.

Doista, kazalište pomaže u prepoznavanju nelagode i nezadovoljstva koje mogu biti preteče promjene. Pomaže nam mijenjati često dogmatske, nesavršene i djelomične imaginare. Obrazovanje samo po sebi proces je promjene, a kazalište nam pomaže zamisliti i naslutiti potencijale. Stvaranje je sastavni element slobode svakoga. Svaka osoba posjeduje vlastitu prirodnu izražajnost i dragocjenu kreativnu sposobnost koja je čini jedinstvenom. Ostvarivanje tih izražajnih potencijala ovisi o prilikama koje nudi okolina, društvo i obrazovne institucije. Nažalost, ovi izražajni potencijali često su suzbijeni i inhibirani zbog društvenih uvjeta, statusa i uloge koju pojedinac preuzima u društvu. Kazalište može biti laboratorij u kojem se pojedincima potiče istraživanje izražajnih sredstava koja im trebaju te svjesno korištenje komunikacijskih sposobnosti vlastitog tijela. Obrazovanje u teatralnosti pruža alate i izražajne jezike koji olakšavaju osvajanje vlastitog identiteta i stvaranje značajnih veza s drugima.

Zaključno, integriranje kazališta u obrazovanje dinamičan je način razvijanja kreativnosti i vještina kritičkog razmišljanja. Kroz kazališno iskustvo, studenti stječu vještine generiranja inovativnih ideja, prilagođavanja neočekivanim izazovima i suočavanja s problemima s otpornošću i domišljatošću. Ove vještine omogućavaju im da postanu fleksibilni mislioci sposobni suočiti se s kompleksnim izazovima stalno mijenjajućeg svijeta.

2.3 Povećano samopouzdanje i samosvijest

Integracija kazališta u obrazovanje pruža raznolike koristi koje značajno doprinose razvoju studenata. Jedna od ključnih prednosti leži u poboljšanju njihovih komunikacijskih vještina, što je temeljno za njihov rast i budući uspjeh. Kroz različite kazališne aktivnosti poput glume,

improvizacije i javnog govora, studenti usavršavaju svoju sposobnost izražavanja ideja i emocija jasno, uvjerljivo i angažirajuće. Konkretno, kazalište od studenata zahtijeva duboko uranjanje u svoje uloge, pamćenje replika i internaliziranje emocija likova. Taj proces ne samo da poboljšava njihovo jezično znanje, već i povećava verbalnu tečnost, omogućavajući im učinkovitiju i elokventniju komunikaciju. Stoga kazalište djeluje kao laboratorij gdje studenti mogu usavršiti svoje komunikacijske vještine, stječući povjerenje i samopouzdanje.

Važno je napomenuti da razvoj komunikacijskih vještina nije važan samo u akademskom smislu; ove vještine igraju ključnu ulogu u osobnom i profesionalnom rastu studenata. Međutim, važno je prepoznati da put prema usavršavanju kazališnih vještina često uključuje pogreške i izazove. Kazalište, s naglaskom na komunikaciji, izražavanju i izvedbi, pojavljuje se kao snažan alat za razvijanje otpornosti i sposobnosti konstruktivnog suočavanja s neuspjehom. Studenti uče slaviti neuspjeh kao neizostavan dio procesa rasta i učenja, shvaćajući da su teškoće prilike za poboljšanje.

Osim komunikacijskog aspekta, kazalište pomaže studentima prevladati čest izazov: strah od pozornice. Dok izvode pred publikom, studenti postupno suočavaju svoje strahove, stječući potrebno samopouzdanje za suočavanje s sličnim situacijama u budućnosti. Ovo povećanje samopouzdanja nije ograničeno na kazališni kontekst, već se pozitivno proširuje na rasprave u učionici, prezentacije i svakodnevne interakcije.

Kazalište također potiče praksu aktivnog slušanja, empatije i suradnje. Glumci moraju pažljivo slušati svoje kolege izvođače, odgovarajući u stvarnom vremenu na znakove i podražaje koji oblikuju smjer scena. Ova praksa poboljšava sposobnost studenata da budu potpuno prisutni u razgovorima, razmatraju perspektive drugih i odgovaraju promišljeno, potičući bogatije i značajnije interakcije.

Osim toga, suradnja je ključni element kazališta i jača komunikacijske vještine poticanjem učinkovitog timskog rada. Međutim, važno je napomenuti da suradnja često uključuje izazove i trenutke napetosti, koje se mogu smatrati trenucima neuspjeha. Studenti uče konstruktivno upravljati tim sukobima, stječući dublje razumijevanje dinamike grupe i interpersonalnih odnosa.

Sve u svemu, obrazovanje u kazalištu pruža idealno okruženje za razvoj komunikacijskih vještina, rast otpornosti i upravljanje tremom pred publikom. Ove vještine su vrijedne u svakodnevnom životu i profesionalnom okruženju, pripremajući studente da uspiju u složenom i povezanom svijetu. Kazalište postaje sredstvo za intelektualni, emocionalni i društveni rast, pružajući studentima sveobuhvatno iskustvo učenja koje daleko nadmašuje tradicionalne akademske discipline.

2.4 Povećana empatija i emocionalna inteligencija

Proces utjelovljenja različitih likova i istraživanja njihovih emocija putem kazališta je učinkovit alat za razvijanje empatije i emocionalne inteligencije kod studenata. Kada se studenti urone u živote i psihologije likova s različitim pozadinama i perspektivama, stječu veću osjetljivost na nijanse ljudskog iskustva. Ovaj razvoj svijesti o različitim emocijama i perspektivama potiče suosjećanje i otvorenost uma, pripremajući studente da navigiraju povezanim svijetom s većom empatijom.

U obrazovnom kontekstu promicanje emocionalne inteligencije i empatije jednako je važno kao i razvoj kognitivnih vještina. Empatija, sposobnost razumijevanja i dijeljenja osjećaja drugih, zajedno s emocionalnom inteligencijom koja uključuje upravljanje vlastitim emocijama i međuljudskim odnosima, ključna su za oblikovanje cjelovitih pojedinaca. Kazalište, svojim dubokim istraživanjem ljudskih emocija, pojavljuje se kao moćan alat za razvijanje ovih važnih osobina kod studenata. Kroz kazalište, studenti imaju jedinstvenu priliku preuzeti identitete likova s različitim životnim iskustvima. Ova utjelovljenja različitih uloga omogućavaju im doživljavanje različitih emocija, pozadina i stajališta. Ovaj proces potiče empatiju jer studenti mogu vidjeti svijet očima druge osobe, razumjeti radosti, boli, strahove i aspiracije tih likova. To poboljšava njihovu sposobnost povezivanja i razumijevanja iskustava stvarnih pojedinaca.

Gluma zahtijeva od studenata autentično istraživanje i izražavanje različitih emocija. Ovo emocionalno istraživanje dovodi do veće samosvijesti o vlastitim emocijama i emocijama drugih. Kako studenti portretiraju likove koji doživljavaju ljutnju, ljubav, tugu ili radost, razvijaju bogatiji emocionalni vokabular i dublje razumijevanje kompleksnosti ljudskih emocija. To razumijevanje doprinosi emocionalnoj inteligenciji, omogućavajući studentima da percipiraju i upravljaju vlastitim emocijama dok empatično reaguju na emocije drugih. Kazalište pruža siguran prostor gdje studenti mogu istraživati i procesuirati vlastite emocije. Često, istražujući iskustva likova, otkrivaju paralele između vlastitih života i života likova, olakšavajući samoproučavanje. Ovaj introspektivni proces pomaže studentima razmišljati o vlastitim emocijama, motivacijama i osobnom rastu, doprinoseći većoj emocionalnoj inteligenciji koja im pomaže upravljati stresom, učinkovito komunicirati i donositi informirane odluke.

Empatija, koja čini temelj socijalne inteligencije, proteže se izvan pozornice. Poticanjem empatije u učionici, kazalište priprema studente da se empatično ponašaju prema svojim vršnjacima, obitelji i široj zajednici. Uče cijeniti raznolikost ljudskih iskustava, sudjelovati u značajnim razgovorima i pozitivno doprinositi svojim socijalnim krugovima.

U sažetku, istraživanje emocija i perspektiva putem kazališta izlazi kao snažan alat za razvijanje empatije i emocionalne inteligencije kod studenata. Kroz uranjanje u likove, izražavanje emocija i suradnju, studenti razvijaju sposobnost razumijevanja i povezivanja s drugima na dubljoj razini. Ovaj skup vještina obogaćuje ne samo njihove osobne živote već ih također priprema da se suoče s izazovima društveno povezanog svijeta sa suosjećanjem i empatijom.

Kao što je naglasio australski filozof Roman Krznaric, *empatija je umijeće stavljanja sebe u tuđe cipele s maštom, razumijevanje njihovih osjećaja i gledišta, te korištenje tog razumijevanja kako bi se usmjerile vlastite akcije*¹¹. Ako kazalište doista doprinosi povećanju naše empatije i razumijevanju drugih, to podržava važnost kazališta u društvu. Povijesno gledano, Aristotelova doktrina katarze i

¹¹ Krznaric, Roman, *Empathy: Why It Matters, and How to Get It*, London, Random House, 2014, str. 45.

pročišćenja isticala je kako kazalište omogućava da se uronimo u fikciju kako bismo se oslobodili osjećaja terora i žaljenja. Kazalište se temelji na odnosima i postaje umjetnost kada emocije transformira kroz svakodnevni jezik. Emocija sama, definirana kao e-movēre, poticaj je za prijelaz iz jednog stanja u drugo kako bi se predstavila nova reprezentacija stvarnosti.

Zaroniti u dušu drugoga ne može ne poučiti otvorenost, empatiju i potpunost. To povezuje dah s tijelom, glasom i emocijama. Izaziva intelekt i kritičko razmišljanje. Razvija vrijednosti i potiče prihvaćanje različitih mišljenja. Trudim se stvoriti ugodno okruženje u svojem razredu gdje se učenici osjećaju sigurno i poštovano. Vodim ih da štite i potiču jedni druge kako bi mogli vjerovati svojim instinktima, cijeniti svoje uvide i slaviti svoju ljudskost. Ove ideje i vrijednosti oblikovale su sve moje poučavanje tijekom posljednjih dvadeset i pet godina. Uvijek sam osjećao da oblikujem ljudska bića na njihovom putu do potpunosti obučavajući glumce.¹²

¹² Homan, Sidney (a cura di), *Why The Theatre, In Personal Essays, College Teachers, Actors, Directors, and Playwrights Tell Why the Theatre Is So Vital to Them*, New York, Routledge, 2021, str. 118.

2.5 Promicanje suradnje i timskog rada

Kazalište je oblik umjetnosti koji zahtijeva suradnju i koordinaciju između glumaca, redatelja, dizajnera i članova ekipe. Ta suradnja ključna je za uspjeh kazališne produkcije i pruža studentima vrijedne prilike za učenje. Kada studenti sudjeluju u kazališnoj produkciji, uče vrijednost timskog rada, učinkovite komunikacije i dijeljene odgovornosti. Svaki član trupe jedinstveno doprinosi ukupnom uspjehu izvedbe, a to iskustvo razvija duboko razumijevanje dinamike grupe, što se prenosi u stvarni svijet. To priprema studente za buduće profesionalne i osobne suradnje, gdje je sposobnost učinkovite suradnje ključna za uspjeh.

U području obrazovanja, priprema studenata za uspjeh ide dalje od individualnih postignuća; također uključuje poticanje sposobnosti učinkovite suradnje unutar tima. U suvremenom svijetu, suradnja i sinergija su ključne, čineći suradnju i timski rad neophodnim vještinama. Kazalište, svojom inherentnom suradničkom prirodom, pruža idealno okruženje za razvijanje tih vještina u obrazovnim okruženjima. U kazalištu, produkcije oživljavaju kroz zajedničke napore glumaca, redatelja, dizajnera, tehničara i drugih članova trupe. Kada studenti aktivno sudjeluju u kazališnim aktivnostima, ulaze u mikrokozmos gdje je svaka uloga ključna za ukupni uspjeh. To izravno iskustvo međuovisnosti potiče studente da prepoznaju vrijednost suradnje i dijeljene odgovornosti.

Kroz suradničke projekte poput produkcije kazališne predstave ili stvaranja izvedbe, studenti uče umijeće pregovaranja i kompromisa. Moraju spojiti različite ideje i perspektive, rješavati konflikte i pronaći zajednički jezik. Ovo vježbanje ne samo da potiče učinkovit timski rad, već studentima pruža i komunikacijske vještine potrebne za upravljanje različitim stajalištima, neprocjenjivu vještinu u akademskim, profesionalnim i osobnim kontekstima.

Kazalište zahtijeva aktivno slušanje i odziv od glumaca, koji moraju paziti na znakove svojih suizvođača i prilagođavati svoje postupke u stvarnom vremenu. Ovako povećana svijest o postupcima drugih prevodi se u poboljšane interpersonalne vještine, jer studenti uče čitati neverbalne znakove,

poštovati osobne granice i učinkovitije sudjelovati u razgovorima. Osim toga, suradnički karakter kazališta zahtijeva jasnu komunikaciju. Od stvaranja rasporeda proba do pružanja uputa na pozornici, svaki aspekt produkcije ovisi o učinkovitoj komunikaciji među članovima tima. Studenti uče jasno artikulirati svoje ideje, pružati konstruktivnu povratnu informaciju i tražiti pojašnjenje kad je potrebno. Ova praksa komunikacije promiče kulturu otvorenosti i transparentnosti koja se prenosi u bolje komunikacijske vještine u svakodnevnom životu.

Dinamika skupine u kazalištu odražava dinamiku stvarnog svijeta i pruža studentima vrijedne uvide u vođenje i suradnju. Kada studenti sudjeluju u kazališnoj produkciji, doživljavaju vođenje kroz redatelje i mentore, učeći slijediti upute i doprinositi široj viziji. Istovremeno, mogu preuzeti uloge vođenja sami, otkrivajući umjetnost vođenja tima prema zajedničkom cilju.

Kolaborativni proces u kazalištu također uči osjećaju odgovornosti. Studenti shvaćaju da njihova djelovanja i doprinosi utječu ne samo na njihovu pojedinačnu izvedbu, već i na zajedničke rezultate. Taj osjećaj odgovornosti prenosiv je na grupne projekte u akademskim kontekstima i, kasnije, na suradničke projekte u njihovim profesionalnim karijerama.

U zaključku, naglasak kazališta na suradnji i timskom radu čini ga iznimnim alatom za promicanje tih vještina u obrazovnim okruženjima. Uronjavajući studente u svijet gdje pojedinačni naponi doprinose većem cjelokupnom dojmu, kazalište ih priprema za suradničke izazove suvremenog svijeta. Kroz suradničke projekte, učinkovitu komunikaciju i zajedničku odgovornost, studenti uče vrijednosti timskog rada i razvijaju ključne vještine za uspjeh kako u svojim akademskim tako i profesionalnim životima.

Ili, riječima engleske glumice Joanne Howarth:

kazalište može produžiti niti komunikacije kroz iskustvo generacija, učenjem jednih od drugih tijekom vremena. Kazalište koristi empatiju, mit, ritual, i slušanje, funkcioniranje tijela, otkucanje srca, i individualnost svake osobe u prostoriji da nas odvede na zajedničko putovanje. Vidjela sam skupinu nepoznatih ljudi disati, smijati se, zijevari, svadati se, i

ponekad čak moliti zajedno tijekom najboljih kazališnih iskustava. Nisu sami ispred ekrana, već zajedno. To mora biti zdravo.¹³

¹³ *Ibidem*, str. 105.

3. Što fali u školskim programima?

Kazalište u školama često je zanemareno unatoč brojnim prednostima. Iako je došlo do napretka u SAD-u s certifikacijom za poučavanje kazališta u nekim savezima država poput New Yorka, percepcija kazališta kao sekundarnog predmeta i dalje postoji širom svijeta. Mnoge škole ne nude programe kazališta, a čak i one koje to čine često im ne pridaju istu važnost kao sportskim programima ili pripremama za ispite.

Međutim, obrazovanje putem kazališta bitno je za razvoj studenata jer potiče kreativnost, kritičko razmišljanje, empatiju i komunikacijske vještine. To su temeljni aspekti osobnog i intelektualnog rasta studenata. Zašto, unatoč ovim prednostima, kazalište i dalje biva zanemareno u školama?

Jedna od glavnih prepreka je ograničen proračun. Škole se često suočavaju s ograničenim financijskim resursima, što dovodi do smanjenja umjetničkog obrazovanja, uključujući kazališne programe. Predmeti koji se smatraju bitnima za standardizirane testove, poput matematike i znanosti, često dobivaju većinu resursa, na štetu umjetničkih disciplina. Osim toga, kazalište se ponekad smatra sporednim ili "površnim" predmetom koji nema izravan utjecaj na rezultate testova ili upise na fakultete. Takvo stajalište ograničava njegovo prepoznavanje i podršku u školama. Međutim, kazalište pruža nezamjenjive prijenosive vještine, poput samopouzdanja i komunikacijskih vještina. Sportski timovi i programi pripreme za ispite često dobivaju više pažnje i resursa zbog percipirane konkurencije i njihove povezanosti s akademskim uspjehom, što često stavlja kazališne programe u drugi plan.

Da bi se riješio ovaj problem, potrebna je promjena mentaliteta. Obrazovne institucije trebaju prepoznati kazalište kao bitnu komponentu holističkog obrazovanja i osigurati odgovarajuće resurse. Nadalje, integracija kazališta u kurikulum može pokazati njegovu relevantnost u različitim kontekstima. Važno je ponovno procijeniti obrazovne prioritete i osigurati da kazalište dobije prepoznavanje i podršku koje zaslužuje.

Specifičnost društvenog kazališta sastoji se u njegovim funkcijama (obrazovnoj, umjetničkoj, rekreativnoj i profesionalnoj) koje su nerazdvojive i ne isključuju jedna drugu. Mogućnost za sudjelovanje osoba u nepovoljnom položaju u kreativnom procesu, transformirajući svoj položaj da prepoznaju sebe u novim tehničkim vještinama i dodatnim izražajnim mogućnostima stečenim kroz kazalište; i obratno, mogućnost za kazalište da se angažira, udalji od stilizacija i konvencija, te poveže s bitnim aspektima stvarnosti i regenerira svoje značenje u dodiru s izvornim i autentičnim potrebama. Stavljanje teme mogućnosti izražavanja u središte omogućava nam da s ovog stajališta promatramo opsežno i raznoliko područje društvenog kazališta kao mjesto gdje obrazovanje, integracija i umjetničko oblikovanje aktivno koegzistiraju umjesto da pripadaju odvojenim područjima i svjetovima. Svako obrazovanje koje ne pomaže, potiče i potiče studenta da stekne strast za znanjem ne može se istinski nazvati obrazovanjem.

Kazalište, poput obrazovanja, teži održavanju živosti kompleksnosti i to može postići samo održavanjem usporedbe s građanskim i društvenim hitnostima suvremenosti. Postaje nužno kazalište zbog ove sposobnosti da bude stvarno, da nas suoči s stvarnošću sjenovitih zona, ali istodobno da nas potakne da zamislimo, želimo ili iznova izmislimo svjetove u kojima želimo živjeti ili više ne želimo živjeti.¹⁴

¹⁴ Gobbi, Laura, Zanetti, Federica (a cura di), *Teatri Re-Esistenti. Confronti su teatro e cittadinanze*, Corazzano, Titivillus, 2011, str. 31.

Zaključak

U uvijek mijenjajućem krajoliku obrazovanja, uključivanje kazališta kao pedagoškog alata svjedoči o dubokom utjecaju koji kreativno i iskustveno učenje može imati na intelektualni, emocionalni i društveni rast studenata. Kazalište, svojom jedinstvenom sposobnošću da istodobno angažira um, tijelo i srce, iskazuje se kao transformacijska snaga koja ide dalje od udžbenika i predavanja. Kroz svoju raznoliku ponudu, kazalište pruža studentima bogat niz vještina i osobina ključnih za uspjeh u današnjem povezanom svijetu.

Od poboljšanja učenja kroz iskustveno angažiranje do poticanja izražavanja i komunikacijskih vještina, kazalište otvara puteve studentima da prodube svoje studije dok usavršavaju sposobnost jasnog i samopouzdanog izražavanja ideja. Kroz istraživanje emocija i perspektiva, kazalište razvija empatiju i emocionalnu inteligenciju, potičući sposobnost studenata da se duboko povežu s drugima. Promicanjem suradnje i timskog rada, kazalište opskrbljuje studente alatima za snalaženje u različitim dinamikama, učinkovitu komunikaciju i značajan doprinos kolektivnim naporima.

Možda najvažnije, kazalište studentima pruža platformu za prevladavanje straha od javnog nastupa i izgradnju nepokolebljivog samopouzdanja. Ovaj put od tjeskobe do samopouzdanja odražava širi obrazovni put, gdje izazovi postaju trampolini za rast. Kazalište omogućuje studentima da prihvate ranjivost, kroče izvan svoje zone udobnosti i shvate svoj pravi potencijal - snažna lekcija koja se proteže daleko izvan područja pozornice.

Dok zastor pada na istraživanje značaja kazališta u obrazovanju, očito je da njegov utjecaj ide izvan akademskog sadržaja; oblikuje karakter. Vještine koje se stječu kroz kazalište - kritičko razmišljanje, učinkovita komunikacija, empatija, kreativnost, suradnja i samopouzdanje - postavljaju temelje za cjelovite osobe spremne za snalaženje u složenom i povezanom svijetu. Odgojitelji koji prepoznaju i koriste transformacijsku moć kazališta pružaju svojim studentima obogaćeno iskustvo učenja koje prelazi granice konvencionalnog obrazovanja. Kroz kazalište, studenti ne samo da uče o

svijetu, već uče i kako se angažirati u njemu, oblikujući svoj osobni rast i budući krajolik koji će naseliti.

Bibliografija

- Bernardi, Claudio, *Il teatro sociale*, Roma, Carrocci, 2005.
- Bernardi, Claudio, *Sull'antropologia del teatro*, in "I fuoricena, esperienze e riflessioni sulla drammaturgia nel sociale", Milano, Euresis Edizioni, 2000, str. 25-59.
- Boal, Augusto, *Il teatro degli oppressi: teoria e tecnica del teatro*, Molfetta, La meridiana, 2011.
- Boal, Augusto, *Games for actors and non-actors*, London, Routledge, 1992.
- Bordignon, Pierangelo, Burbello, Gloria, Masotti, Stefano, Presotto, Carlo (a cura di), *Paradiso: diario di una ricerca teatrale e umana in Babilonia teatri*, Padova, Libreriauniversitaria.it, 2019.
- Caputo, Michele, *Espressione artistica e contesti formativi*, Milano, FrancoAngeli, 2019.
- Caputo, Michele, Pinelli, Giorgia (a cura di), *Pedagogia dell'espressione artistica*, Milano, FrancoAngeli, 2019.
- De Marinis, Marco, *Il Nuovo Teatro 1947-1970*, Milano, Bompiani, 1987.
- Fiaschini, Fabrizio, *Per-formare il sociale. Tomo I: Controcampi. Estetiche e pratiche della performance negli spazi del sociale*, Roma, Bulzoni, 2022.
- Gobbi, Laura, Zanetti, Federica (a cura di), *Teatri Re-Esistenti. Confronti su teatro e cittadinanze*, Corazzano, Titivillus, 2011.
- Homan, Sidney (a cura di), *Why The Theatre, In Personal Essays, College Teachers, Actors, Directors, and Playwrights Tell Why the Theatre Is So Vital to Them*, New York, Routledge, 2021.
- Jennings, Sue, *Drama Therapy: Theory and Practice 3*, London, Routledge, 1997.
- Krznicaric, Roman, *Empathy: Why It Matters, and How to Get It*, London, Random House, 2014.
- Landy, Robert J., Montgomery, David T., *Theatre for Change, Education, Social Action and Therapy*, New York, Palgrave Macmillan, 2012.

- Levy, Jonathan, *Reflections on How the Theatre Teaches*, in “Aesthetics in Drama and Theatre Education”, inverno 2005, vol. 39, n. 4, University of Illinois, str. 20-30.
- May, Brian, *Development through Drama*, London, Humanities Press, 1990.
- Nichols, Dudley, *Theatre, Society, Education*, in “Educational Theatre Journal” , listopad 1956, vol. 8, br. 3, The Johns Hopkins University, str. 179-184.
- Nicholson, Helen, *Applied Drama: The Gift of Theatre*, New York, Palgrave Macmillan, 2005.
- O'Hara, Michael, *Drama in Education: A Curriculum Dilemma* in “Theory Into Practice”, autunno 1984, vol. 23, n. 4, Taylor & Francis, str. 314-320.
- Orioli, Walter, *Teatro come terapia*, Cesena, Macroedizioni, 2001.
- Schininà, Guglielmo, *Here We Are - Social Theatre and Some Open Questions about Its Developments*, in “Drama Review”, jesen 2004, The MIT Press, str.17-31.
- Schino, Mirella, *La nascita della regia teatrale*, Roma-Bari, Laterza, 2003.
- Taylor, Harold, *Education by Theatre*, in “Educational Theatre Journal” , dicembre 1963, vol. 15, br. 4, The Johns Hopkins University, str. 299-310.
- Thompson, James, Schechner, Richard, *Why "Social Theatre"?*, in “TDR”, jesen 2004, vol. 48, br. 3, The MIT Press, str. 11-16.
- Valenti, Cristina, *Arte ed emozione dal sociale. Il teatro per l'educazione e l'inclusione*, in “Ateatro”, n.139, 30 svibnja 2012, Torino, Loescher, 2016.